

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Сизько Марія Федорівна, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2017 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю мова і література (іспанська, англійська) та переклад, працює координатором кафедри мов, викладачкою англійської та іспанської мов як іноземних в Міжнародному університеті Еквадору (Universidad Internacional del Ecuador), виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка від «16» липня 2026 року № 410-34 у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради -

Смушинської Ірини Вікторівни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензентів -

Охріменко Валерії Ігорівни, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Артемової Людмили Василівни, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційних опонентів -

Косович Ольги Василівни, доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри романо-германської філології та професійної комунікації Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Миранової Наталі Володимирівни, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри італійської і французької філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету.

на засіданні «9» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Сизько Марії Федорівні на підставі публічного захисту дисертації “Вплив мов корінного населення Еквадору на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови (на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)” за спеціальністю 035 “Філологія”.

Дисертацію виконано на кафедрі романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, місто Київ.

Науковий керівник - **Корбозерова Ніна Миколаївна**, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології Начально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати.

У роботі продемонстровано, що функціонування індигенного компонента в сучасному іспаномовному публіцистичному дискурсі Еквадору не обмежується окремими лексичними запозиченнями, а має багаторівневий характер, охоплюючи лексичний, семантико-прагматичний, синтаксичний та дискурсивно-ідеологічний рівні. Індигенізми визначено як контактні зумовлені мовні одиниці автохтонного походження, інтегровані в сучасний іспаномовний ужиток і функціонально залучені до публіцистичного дискурсу. Обґрунтовано доцільність їх розгляду в межах нейтральної моделі запозичення як результату тривалого історичного мовного контакту та адаптації. Для системного вивчення цих одиниць сформовано авторський корпус публіцистичних текстів еквадорських медіа за 2019–2024 роки та розроблено корпусно-методологічну процедуру їх ідентифікації й аналізу, що передбачає словникову фіксацію, етимологічну атрибуцію та контекстуальну релевантність, а також розмежування індигенізмів із суміжними категоріями — регіоналізмами, топонімами, етнінімами та назвами мов. Встановлено, що функціонування індигенізмів у публіцистичному дискурсі Еквадору характеризується виразними частотними й тематичними закономірностями. Їх найбільшу концентрацію зафіксовано у сферах культури, традицій, гастрономії, територіальної ідентичності, екології та міжкультурної політики. Виявлено співіснування стабілізованих високочастотних одиниць і контекстуально обмежених форм, що свідчить про неоднорідний ступінь інтеграції індигенного лексичного шару в сучасний журналістський текст. Частина індигенізмів функціонує як повністю нормалізовані лексеми без додаткового пояснення, тоді як інші одиниці супроводжуються дефініційним або перекладним коментарем. Це дозволило розглядати медіадискурс як середовище, у якому відбувається не лише використання, а й стабілізація, нормалізація або маркування контактних зумовлених мовних одиниць. На синтаксичному рівні виокремлено типові моделі інтеграції індигенного матеріалу в іспаномовний журналістський текст: дефініційні, апозитивні, альтернативні, цитатні, делеговані та гібридно-перелікові конструкції. Їх регулярність засвідчує наявність усталених редакційних стратегій представлення індигенних одиниць у медіадискурсі. Водночас доведено, що мовний контакт на синтаксичному рівні має інкорпоративний характер: індигенні елементи інтегруються в межах іспаномовної граматичної системи без системного перенесення синтаксичних структур індигенних мов. Отже, контактний вплив не призводить до трансформації граматичної системи іспанської мови, а реалізується переважно через включення індигенного матеріалу в структурні моделі іспаномовного журналістського тексту. Доведено, що індигенізми виконують у сучасному еквадорському медіадискурсі не лише номінативну функцію, а й беруть участь у конструюванні локальної, етнічної та національної ідентичності, репрезентації прав автохтонних народів, екологічної проблематики та територіальних конфліктів. Установлено, що медіа застосовують різні стратегії представлення індигенного компонента, зокрема його нормалізацію або екзотизацію. На основі семантичного та дискурсивно-прагматичного аналізу запропоновано модель континууму «лексема → конотація → соціальний індекс», яка відображає поступовий перехід індигенізму від денотативної номінації до набуття додаткових конотативних значень, а надалі — до індексації соціальних значень та ідеологічного позиціонування. Це дозволяє трактувати індигенізми не як статичні запозичення, а як динамічний семантичний і символічний ресурс медіакомунікації. У дослідженні запропоновано інтегровану аналітичну модель вивчення індигенного компонента, що поєднує корпусно-кількісний опис із дискурсивно-прагматичною інтерпретацією, аналізом індексації соціальних значень і дослідженням синтаксичних моделей інтеграції. На підставі отриманих результатів обґрунтовано, що мовний контакт у публіцистичному дискурсі Еквадору має системний, асиметричний та інкорпоративний характер: індигенний компонент не трансформує граматичної системи іспанської мови, проте стабільно інтегрується в неї як семантичний і символічний ресурс та бере участь у формуванні медійних репрезентацій культурної й етнічної ідентичності.

Дисертація є самостійною науковою працею, у якій представлено результати власного дослідження авторки, що дало змогу послідовно виконати поставлені завдання та сформулювати відповідні теоретичні й емпіричні висновки. Авторкою розроблено корпусно-методологічну процедуру

дослідження індігенізмів, запропоновано інтегровану модель їх аналізу, здійснено типологізацію синтаксичних моделей інтеграції індігенного матеріалу, обґрунтовано інкорпоративний характер контактної динаміки та запропоновано концептуальний континуум переходу індігенізму від лексеми до соціального індексу. Використані в дисертації ідеї, положення та результати інших дослідників мають відповідні посилання на джерела й залучені як теоретико-методологічна основа для обґрунтування та інтерпретації отриманих авторкою результатів.

Здобувачка має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 є статтями, опублікованими в українських наукових фахових виданнях категорії «Б» та 3 публікації є тезами доповідей на всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях:

1) Сизько, М. Ф. (2022). Еквадорський варіант іспанської мови: майбутній час замість імперативу. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики, 41, 93–99. <https://doi.org/10.17721/2663-6530.2022.41.09>

2) Сизько, М. Ф. (2025). Автохтонний компонент еквадорської іспанської: контактна лінгвістика в дії. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики, 48, 223–241. Посилання на публікацію:

https://www.researchgate.net/publication/396877293_THE_INDIGENOUS_COMPONENT_OF_ECUADORIAN_SPANISH_CONTACT_LINGUISTICS_IN_ACTION

3) Сизько, М. (2025). Особливості функціонування лінгвокультурних метафор Кічуа в еквадорському медіадискурсі (2019–2024 pp.). Вісник науки та освіти. Серія «Філологія», 10(40), 880–894. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-880-894](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-880-894)

4) Сизько, М. (2026). Корпусний аналіз уживання лексем кічуа в іспанськомовному медіадискурсі Еквадору (2019–2024) на базі CORPNA. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія, 28(2), 130–137. <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2025.351785>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Смущинська Ірина Вікторівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, оцінка позитивна без зауважень.

Охріменко Валерія Ігорівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Слід впорядкувати термінологію, оскільки в роботі часто вживаються «медіадискурс», «іспаномовний журналістський текст», «медіапростір Еквадору», «публіцистичний дискурс» (с. 14, 20, 44, 107) Також викликає питання множинність транслітерації лексичної одиниці Quechua: «кічва» (с.2), «кічуа» (с. 10), кечуа (с. 133).

2. У роботі інколи вживаються стилістичні огріхи на кшталт «еквадорський матеріал корелює з ширшими моделями функціонування запозичень» (с. 202).

3. У роботі подекуди бракує пояснень термінів когнітивної лінгвістики на кшталт «медіадискурс як окремий домен стабілізації контактних форм» (с. 18), «доменна концентрація» (с. 25).

4. Отримані в результаті роботи дані про індігенізми як маркери індексальних функцій (оцінна маркованість, соціолінгвістична та прагматична зумовленість, ідеологічна орієнтація) слід було б внести у додатки на стор. 323-349.

Артемова Людмила Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, оцінка позитивна із зауваженнями:

2. У своєму дослідженні Ви неодноразово наголошуєте на важливості залучення

різножанрового публіцистичного ілюстративного матеріалу для забезпечення репрезентативності корпусу. Так, на с. 86-87 зазначається, що «Різні жанри публіцистики – новинні повідомлення, аналітичні матеріали, редакційні колонки, інтерв'ю – реалізують відмінні дискурсивні стратегії». На с.100, розглядаючи жанрову структуру корпусу ілюстративного матеріалу, Ви пропонуєте «аналітичні матеріали (огляди/коментарі/репортажі)», на с. 141 – це новини, аналітика і колонки; с. 161 – «репортаж, культурна замітка, гастрономічний огляд, аналітика про традиції», с. 162 - «сервісні жанри». Про які власне жанри публіцистичних текстів йдеться, коли ви говорите про аналітику та аналітичні матеріали? На доробок яких дослідників, вітчизняних чи закордонних, Ви спиралися, пропонуючи цей розподіл? Наприклад, традиційно для іспанської журналістики це J.L.Martínez Albertos, A.Gervera, L.Gomis, G.Martín Vivaldi.

2. У другому розділі (2.4) дисертації дискусійною є надмірна деталізація в описанні корпусно-інструментального блоку дослідження та певна інформаційна повторюваність. Опис інструментів (Sketch Engine, AntConc, WordSmith Tools, Wmatrix) подається занадто розгорнуто, з повторенням технічних характеристик, які могли б бути узагальнені у таблиці, наприклад. Технічні процедури (токенізація, лематизація, конкорданси, колокації) описані докладно, але без чіткої диференціації між ключовим і допоміжним рівнем аналізу, що створює ризик втрати фокусу на дослідницькій меті дослідження. Варто було б змістити акцент на пояснення функціональної ролі індигенізмів у публіцистичному дискурсі, а не на технічних деталях.

3. На с. 105, с. 107 Ви вводите поняття реєстру у таких контекстах: «релевантні поняття медіакомунікації (жанр/реєстр)», «публіцистичний дискурс постає не як однорідний тип текстів, а як сукупність жанрів і реєстрів». У наведених контекстах термін реєстр використано без уточнення його значення, що спричиняє семантичну двозначність. Зважаючи на те, що у дослідженнях публіцистичного стилю він може позначати різні явища – від стилістичного реєстру (формально, це стиль в іспанській традиції) до соціолінгвістичного реєстру (мовні варіанти, зумовлені соціальними умовами).

4. На с. 189 йдеться про «в різних жанрових позиціях (заголовок, лід, аналітичний фрагмент)». Однак наведені елементи належать до композиційної структури публіцистичного тексту, а не до його жанрових характеристик. Тому вживання терміну жанрова позиція у цьому контексті видається некоректною, оскільки жанр визначає тип публіцистичного тексту (до прикладу, репортаж, авторська колонка тощо), тоді як заголовок, вступ, корпус статті та висновок традиційно вважаються її основними структурними елементами, де «аналітичний фрагмент» може бути скоріше композиційною деталлю у внутрішній організації статті.

Косович Ольга Василівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології та професійної комунікації Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації переконливо показано різні ступені інтегрованості індигенізмів — від повної нормалізації до експліцитного маркування. Водночас критерії розмежування цих ступенів могли б бути чіткіше операціоналізовані (наприклад, через кількісні пороги частотності чи типи супровідних конструкцій), що посилювало б відтворюваність класифікації.

2. Континуум «лексема → конотація → соціальний індекс» є евристично цінним. Бажано було б детальніше окреслити механізми переходу між етапами та можливі зворотні або паралельні траєкторії, особливо в різних жанрах і тематичних сферах.

3. Типологія синтаксичних моделей інтеграції є структурованою і добре ілюстрованою. Питання вичерпності типології та можливості її застосування до інших контактних ситуацій (наприклад, у медіадискурсі інших андських країн) залишається відкритим і перспективним для подальших досліджень.

4. Стратегії нормалізації та екзотизації залежать від жанру, тематики та очікуваної аудиторії. Рецептивний аспект (як різні сегменти аудиторії декодують індигенізми залежно від культурної компетенції) представлений менш розгорнуто і міг би стати предметом окремого аналізу.

5. Авторські термінологічні пропозиції (зокрема, щодо індексації та моделей інтеграції) продуктивні. Їхнє співвідношення з усталеними категоріями контактної лінгвістики та теорії індексальності можна було б окреслити ще детальніше, щоб підкреслити специфіку запропонованого

підходу.

Миронова Наталя Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри італійської і французької філології та перекладу Київського національного лінгвістичного університету, оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Певну дискусію викликає співвідношення назви і реального змісту роботи. Назва акцентує увагу саме на впливі мов корінного населення на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови, однак значна частина дисертації присвячена: дискурсивним функціям індигенізмів; мовним ідеологіям; соціальній індексації; прагматичі; аудиторному дизайну медіакомунікації. Тобто фактично предмет дослідження виходить за межі власне контактної лінгвістики і переходить у площину дискурс-аналізу та медіалінгвістики. План дисертації загалом відповідає її назві, меті та поставленим завданням і характеризується логічною послідовністю викладу матеріалу. Водночас окремі підрозділи третього розділу (зокрема ті, що присвячені прагматичним, ідеологічним і дискурсивним аспектам функціонування індигенізмів) дещо виходять за межі проблематики, окресленої назвою роботи, яка акцентує увагу насамперед на лексичних і синтаксичних особливостях мовного впливу. На наш погляд, це не знижує наукової цінності дослідження, однак дещо розширює його предмет порівняно із заявленою темою.

2. Потребує чіткішого обґрунтування поняття «індигенізм». У дисертації індигенізми виступають центральним об'єктом дослідження, однак доцільно було б чіткіше окреслити критерії їх відмежування від регіоналізмів, історичних запозичень, екзотизмів та етнокультурно маркованої лексики. Це дозволило б уникнути неоднозначності під час формування корпусу та інтерпретації результатів.

3. Вибір часових меж корпусу (2019-2024 рр.) потребує додаткового обґрунтування. Авторка переконливо аргументує репрезентативність корпусу, однак не цілком очевидно, наскільки саме цей період відображає довготривалі тенденції розвитку еквадорського медіадискурсу. Доцільно було б пояснити, чи пов'язаний вибір хронологічних меж із певними соціально-політичними подіями або змінами мовної політики.

4. Дискусійним видається положення щодо універсальності запропонованого авторкою концептуального континууму «лексема → соціальний індекс» та інтегрованої моделі аналізу індигенізмів. Безперечно, ці теоретичні розробки є одним із найвагоміших результатів дисертації й мають значний евристичний потенціал. Водночас їх застосовність до інших багатомовних медіапросторів потребує додаткової теоретичної аргументації та порівняльної верифікації на матеріалі інших національних варіантів іспанської мови Латинської Америки. Це дозволило б повніше обґрунтувати універсальність запропонованої моделі.

5. Твердження про інкорпоративний характер синтаксичної інтеграції індигенного матеріалу є аргументованим, однак потребує додаткової типологічної перспективи. Було б доречно зіставити отримані результати з аналогічними процесами в інших регіональних варіантах іспанської мови (Перу, Болівії, Парагваї), де вплив автохтонних мов також є суттєвим.

6. Положення, винесені на захист, загалом є логічними, концептуально взаємопов'язаними та відповідають меті й завданням дослідження. Водночас окремі з них сформульовано надто узагальнено й перевантажено спеціалізованою термінологією («контактна динаміка», «індексація соціальних значень», «медіадискурсивна нормалізація», «інкорпоративний характер контактної динаміки» тощо), що дещо ускладнює їх сприйняття та однозначне трактування, а отже, потребує додаткової концептуалізації. Крім того, не всі положення однаковою мірою відображають завершені наукові результати: частина з них має характер теоретичних узагальнень або авторської інтерпретації отриманих даних (наприклад, щодо мовних ідеологій чи індексації соціальних значень), тоді як інші відображають безпосередньо встановлені емпіричні факти. На нашу думку, доцільно було б чіткіше розмежувати емпірично встановлені результати, їх теоретичне осмислення та дати більш чіткі дефініції окремим ключовим поняттям.

7. Певні зауваження викликає оформлення списку ілюстративного матеріалу. Зокрема, його позиції не пронумеровано, а бібліографічний опис джерел не є уніфікованим: частину ресурсів подано у вигляді назв із гіперпосиланнями, тоді як в інших випадках наведено лише URL-адреси без зазначення назв джерел. Крім того, окремі посилання на момент ознайомлення з дисертацією виявилися

недоступними. Доцільним також було б зазначати дату звернення (дату доступу) до кожного електронного ресурсу відповідно до вимог бібліографічного оформлення.

8. У змісті дисертації не зазначено анотації українською та англійською мовами, а також не відображено Додаток Г, який міститься в роботі. Такі технічні неточності доцільно усунути для забезпечення повної відповідності змісту фактичній структурі дисертації.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Сизько Марії Федорівні ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 03 “Гуманітарні науки” за спеціальністю 035 “Філологія”.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Ірина Смушинська

ПІДПИС ЗАСВІДОЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА
14.09

